

Kan prostatakrefte forebygges?

Finasterid kan redusere prevalensen av prostatakrefte, men anbefales likevel ikke som profylakse.

Androgener er nødvendig for utvikling av prostatakrefte. Finasterid hemmer 5α -reduktase som omdanner testosteron til dihydrotestosteron, det aktive androgenet i prostata. Midlet brukes i behandling av benign prostatahypertrofi, men kan også tenkes å ha effekt ved prostatakrefte.

Dette er undersøkt i en studie av mer enn 18 000 menn > 55 år med normalnivå av prostataspesifikt antigen (PSA) og normal prostata bedømt ved rektal palpasjon (1). Mennene ble randomisert til behandling med 5 mg finasterid eller placebo daglig i sju år.

Det ble påvist 25 % reduksjon i prevalensen av prostatakrefte i finasteridgruppen. Preparatet kan likevel ikke anbefales som forebyggende middel mot prostatakrefte. Reduksjonen i kumulativ insidens må vurderes sammen med en overraskende høy deteksjonsrate. Man forventet å finne kreft hos ca. 6 % av mennene i placebogruppen, men det viste seg at man fant kreft hos hele 24 %. Jo tettere man følger menn > 55 år med PSA-måling og biopsier, desto mer vil

man nærme seg autopsiprevalensen på 30–40 % og ende opp med en stor gruppe pasienter med prostatakrefte som man ikke vet om det er grunn til å behandle.

Like oppsiktsvekkende er det at man i finasteridgruppen finner signifikant flere tilfeller av aggressiv prostatakrefte (Gleason 7–10) enn i placebogruppen. Spørsmålet er om finasterid gjør det lettere for aggressive svulster å utvikle seg fordi veksten av «godartede» tilfeller undertrykkes.

Vi har ennå for liten kunnskap om den endokrine reguleringen av prostatakrefte, og sju års oppfølging er kort tid for å evaluere betydningen av tidlig oppdaget prostatakrefte.

Truls E. Bjerklund Johansen

tebj@sthf.no

Sykehuset Telemark og Universitetssykehuset Nord-Norge

Litteratur

1. Thompson IM, Goodman PJ, Tangen CM, Lucia MS, Miller GJ, Ford LG et al. Influence of finasteride on the development of prostate cancer. *N Engl J Med* 2003; 349: 215–24.

Heller legespråk enn legmannsspråk

Mange pasienter foretrekker at legen bruker fagtermer i stedet for mer folkelige uttrykk for sykdom.

Leger oppfordres til å bruke dagligdagse uttrykk for å bedre kommunikasjonen med pasientene. En ny engelsk studie viser imidlertid at mange pasienter foretrekker at legene uttrykker seg i faglige termer. Diagnoser som «gastroenteritt» eller «tonsillitt» anses av pasientene som en forsikring om at deres tilstand tas mer seriøst enn hvis legen benytter uttrykk som «magekatarr» eller «sår hals».

Forskerne gjennomførte en spørreskjemaundersøkelse blant 900 pasienter fra ni allmennpraksiser i England (1). 740 skjemaer ble utfylt (82 %). Hver pasient vurderte en rekke utsagn som inneholdt et folkelig uttrykk eller et faguttrykk.

Pasientene forbandt faguttrykkene med profesjonalitet og at legens rolle under konsultasjonen var mer veldefinert. De folkelige uttrykkene ble oppfattet som mer bebreidende.

– Studien viser at betegnelsene vi bruker på pasientens sykdommer har flere funksjoner enn bare å angi en diagnose, sier

professor Arnstein Finset, Institutt for medisinske atferdsfag, Universitetet i Oslo. – Skillet synes å gå mellom dagligspråkbetegnelser som angir en subjektiv lidelse, for eksempel «vondt i magen», og fremmedord som assosieres med ordentlig sykdom, for eksempel «gastroenteritt». Betegnelser av denne siste typen bidrar til å legitimere sykdommen og styrke tilliten til legen.

– Det er viktig å være bevisste på ordbruken. Ved å bruke medisinsk terminologi kan vi signalisere at vi tar pasienten på alvor. Det kan av og til være riktig å legitimere pasientens sykdom på denne måten, men vi må unngå en terminologi som bidrar til å forsterke sykerollen, sier Finset.

Erlend Hem

erlend.hem@basalmed.uio.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Ogden J, Branson R, Bryett A, Campbell A, Febles A, Ferguson I et al. What's in a name? An experimental study of patients' views of the impact and function of a diagnosis. *Fam Pract* 2003; 20: 248–53.

Medisinske nyheter fra internasjonale tidsskrifter:

Tips eller innlegg på inntil 300 ord kan sendes erlend.hem@basalmed.uio.no

Eutanasi i Europa

En undersøkelse av ca. 20 000 dødsfall i seks europeiske land viser at $\leq 1\%$ av de undersøkte dødsfallene i Danmark, Italia, Sverige og Sveits skyldtes at legen hadde gitt pasienten et preparat for å fremskynde døden (*Lancet* 2003; 362: 345–50). Forekomsten var 1,8 % i Belgia og 3,4 % i Nederland. Undersøkelsen omfattet dødsfall i perioden juni 2001–februar 2002, dvs. før eutanasi ble legalisert i Nederland og Belgia.

Om lag en tredel av de 20 000 dødsfallene inntraff plutselig og uventet. For de øvrige to tredeler var diskusjoner om livsforlengende behandling et viktig tema. Andelen der legene avsluttet den livsforlengende behandlingen varierte mellom 23 % i Italia til 51 % i Sveits. Pasienter, pårørende og helsepersonell ble tatt med i diskusjonen i svært ulik grad i de forskjellige landene.

Økt forekomst av hudkreft hos piloter

Piloter er eksponert for flere faktorer som kan medføre økt risiko for kreft, bl.a. kosmisk ioniserende stråling. En studie av kreftinsidens blant piloter i alle nordiske land viser at risikoen for kreft totalt sett er på nivå med den øvrige mannlige befolkning (*Läkartidningen* 2003; 100: 2297–9). Data for ca. 10 000 personer ble analysert.

Det ble påvist økt risiko for malignt melanom (OR 2,29; 95 % KI 1,73–2,98) og annen hudkreft (OR 2,08; 95 % KI 1,74–2,79). Denne økningen kan ha sammenheng med forhold både i og utenfor arbeidet.

Kreft i homofile partnerskap

Forekomst av kreft hos homofile menn og kvinner er ikke blitt systematisk undersøkt. I en ny dansk studie ble om lag 1 600 kvinner og 3 400 menn fulgt opp etter å ha inngått registrert partnerskap i perioden 1989–97 (*Am J Epidemiol* 2003; 157: 966–72).

Lesbiske kvinner hadde generell kreft-risiko på nivå med andre danske kvinner, men forekomsten av kreft i livmorhalsen var lavere enn forventet (relativ risiko 0,2; 95 % KI 0,0–0,97).

Homofile menn hadde høyere generell kreftisiko (RR 2,1; 95 % KI 1,8–2,5). Dette skyldtes vesentlig økt risiko for HIV-assosierte kreftformer som Kaposi sarkom og non-Hodgkins lymfom.